

ASKER AİLELERİNDEN MUHTAÇ OLANLARA YARDIM HAKKINDA KANUN

Kanun Numarası : 4109
Kabul Tarihi : 11/8/1941
Yayımlandığı Resmî Gazete: Tarih: 15/8/1941 Sayı: 4887
Yayımlandığı Düstur : Tertip: 3 Cilt: 22 Sayfa: 588

Madde 1 – Hazarda ve seferde 45 günden ziyade müddetle askerlik hizmetinde bulunanların muhtaç ailelerine yardım yapılır.

Bu yardım askerin hizmete alındığı tarihten başlar, terhisini takip eden 15 günün hitamında sona erer.

Kanuni sebep ve salahiyyete müstenit olmaksızın vazifesinden ayrılmış olanların ailelerine yapılmakta olan yardım, resmi ıttıla tarihinden itibaren, iltihakında tekrar devam olunmak üzere derhal kesilir.

Madde 2 – Yardımdan istifade için:

- a) Askerin usul veya furuu, karısı, kız veya erkek kardeşi olmak;
- b) Yiyecek ve sair ihtiyaçları askere giden tarafından temin edilmekte bulunmak;
- c) Mahalli rayice nazaran idare ve ihtiyaçlarını temin edecek ne kendilerinin, ne askere gidenin geçim vasıta ve imkanı bulunmamak şarttır.

Madde 3 – Yardım isteyenlerin talepleri, şehir ve kasabalarda belediye encümenleri, köylerde ihtiyar meclisi tarafından tetkik edilerek yardıma muhtaç olanların adedi, mahalli rayice göre her bir nüfusa yapılacak aynı veya nakti yardım miktarı ve imece nevi ve tarzı tesbit olunur.

Yardım miktarı, her yerde asker ailelerini, en az oradaki asgari maişet haddi içinde, geçindirecek derecede olacaktır.

İhtiyaçlarının tamamını kendileri tedarik edemeyip ancak bir kısmını temin edeceklerine yapılacak yardım, mahallerine ait maişet haddi ile kendi gelirleri arasındaki farkın ikmaline inhisar eder.

Köy, kasaba ve şehirlerdeki asgari maişet haddi, vilayet idare heyetince tesbit ve tayin olunur. İdare heyetinin bu kararı kat'idir.

Yardımanın ne suretle yapılacağı, şehir ve kasabalarda Belediye Encümenlerince, köylerde ihtiyar meclislerince tesbit ve onlar vasıtasıyla ifa olunur.

Büyük şehirlerde incelemelerin layikiyle yapılabilmesi için şehri lüzumu kadar semtlere ayırmağa ve ayrıca tali heyetler teşkiline belediyeler salahiyyetlidir.

Madde 4 – Bu yardım karşılığı olarak şehir ve kasabalarda belediye meclisleri:

a) Belediye Vergi ve Resimleri Kanununun 1, 2, 18 ve 41 inci maddelerinde yazılı hisse, keşif ve inşa masrafları hariç olmak üzere, mezkûr kanuna müsteniden alınmakta olan resimlere % 50 ye kadar; zam yapmaya mezdur.¹

Diğer hükümler – (Mülga: 26/5/1981 - 2464/105 md.)

Madde 5 – (Mülga: 1/7/1948 - 5237/51 md.)

Madde 6 – 1076 sayılı kanunun 25 inci ve 1111 sayılı kanunun 63 ve 64 üncü maddelerinde yazılı sebeplerle silah altına alınmayanlardan, mahalli belediyeler ve ihtiyar meclisleri tarafından asker ailelerine yardım karşılığı olarak beher müecceliyet senesi için beş lira tahsil olunur. Bu suretle silah altına alınmamış olanların listesi askerlik şubelerince mahalli belediyelere ve ihtiyar meclislerine verilir.

Mali yılın birinci yarısından sonra askere davet edilip tecil edilmiş olanlardan o sene için senelik miktarın yarısı ve mali yılın ikinci yarısından daha evvel davet edilenlerden tamamı alınır.

Bu paralar mükelleflerin bulundukları mahallerin belediye veya ihtiyar meclisleri tarafından tahakkuk ettirilerek defaten tahsil olunur.

Madde 7 – Yukarıda yazılı gelirlerden hasıl olacak miktar ihtiyaca kafi gelmediği takdirde, eksik kalan kısım Belediye Encümenince o şehir ve kasabada oturanlarla hükmi şahsiyeti haiz ticari şirketlere, aynı belde dahilinde veya umumi surette aynı matrahlar üzerinde mükerrer tarhiyata meydan vermeden tevzi edilir.

Bu suretle tevzi edilecek para, mükelleflerin o seneye ait kazanç ve bina vergileri bunlar üzerinden alınan buhran, fevkalade zam ve müdafaa vergileri mecmuunun % 25 inden fazla olamayacağı gibi, Devlet, vilayet ve belediyelerle bunlara bağlı ve sermayelerinin en az yarısı bunlar tarafından temin edilen daire ve müesseselerdeki bilümmü memur ve müstahdemlerin aylık maaş ve ücretlerinin de ita miktarlarının % 1 ini geçemez. İta miktarları 50 lirayı geçmiyen memur ve müstahdemlerden bu yardım parası alınmaz.

Kendilerine bu miktardan fazla yardım parası tevzi edilmiş olanlar bu ciheti vesaik ile isbat ettikleri takdirde Belediye Encümenince tevzi olunan miktar bu hadde indirilir.

(Mülga: 23/5/2000-4568/5 md.)

Köylerde ve kasaba ve şehirlerde ziraat erbabından olan asker ailelerine yapılacak yardım tercihan imece ve ayniyat suretile temin edilir. Köylerde imece ve ayni yardımlardan başka muhtaç ailelere nakdi yardım yapılmasına da lüzum ve ihtiyaç hasıl olduğu takdirde mükelleflere tevzi edilecek para 3664 sayılı kanunun hükümleri dairesinde senesi içinde tevzi edilmiş olan salma haddini geçemez.

¹ 26/5/1981 tarih ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 103 üncü maddesinin 1 inci bendinde; bu bent ile belediye meclislerine verilmiş olan zam yetkisinin, % 10 oranında olmak üzere anılan kanunun yalnız Meslek Vergisine dair madde hükümlerine uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Yardımla mükellef olacakların mali vaziyetlerinin müsait olması veya vücut sağlamlıkları şarttır. Belediye Encümenleri ve köy ihtiyar meclisleri tarafından tevzi olunan yardımı yapmaktan imtina edenlerden nakti yardımlar şehir ve kasabalarda belediyelerce Tahsili Emval Kanununa ve köylerde Köy Kanununun 66 ncı maddesi hükümlerine göre tahsil olunur.

İmece ve aynı yardımı yapmaktan imtina edenlerden bu yardımlar mahalli rayice göre Belediye Encümenleri ve köy ihtiyar meclislerince kıymetlendirilerek bedeli yukarıdaki fıkra hükümleri dairesinde tahsil olunur.

Belediye Encümenlerinin ve köy ihtiyar meclislerinin bu kanuna göre ittihaz eyliyecekleri kararlar aleyhine kararın tebliği tarihinden itibaren 15 gün zarfında kaza ve vilayet idare heyetlerine itiraz olunabilir. İdare heyetlerinin kararları kat'idir.

(Son fıkra Mülga: 24/1/1963 - 163/1 md.)

Madde 8 – (Değişik: 23/5/2000 - 4568/3 md.)

Bu Kanun uyarınca yapılacak yardımlar için imkânları yetersiz kalan belediye ve köylere, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kaynaklarından bütçe imkânları dahilinde yardım yapılabilir.

Madde 9 – İhtiyaç azaldıkça belediyelere ve köy ihtiyar heyetleri tarafından bu kanun mucibince yurttaşlara tahmil edilecek mükellefiyetler, de ihtiyacı karşılayacak hadlere irca olunur.

Madde 10 – Bu kanunun tatbikatından mütevellit muameleler dolayısıyla tanzim olunacak bilcümle evrak ve alakalılar tarafından vukubulacak her türlü müracaat ve itirazlar bilcümle resimler, harçlar ve kaydiyelerden muaftır.

Madde 11 – Muhtaç asker ailelerine yapılacak yardıma, belediye ve hususi idareler bir sene evvelki nakti tahsilat yekününün azami yüzde ikisi nispetinde iştirake mecburdurlar.

Madde 12 – Bu kanun mucibince tahsil ve tahsis olunacak paralar belediye ve köy bütçelerinde açılacak hususi bir fasla varidat ve mukabili asker ailelerine yardım namile açılacak fasla sarfiyat kaydolunur.

Bu paralar asker ailelerine yardımdan başka işlere ve maksatlara sarfolunamaz. Senesi içinde sarfedilemeyen paralar ertesi sene bütçelerinde aynı fasla varidat kaydedilerek aynı hizmete tahsilen sarfolunur.

Madde 13 – Bu kanunun 4 üncü maddesinde belediyelerce Tahsili Emval Kanununa göre tahsil edileceği gösterilmiş olan paraların tahsili emrinde icabedecek haciz ve hapis

kararları Belediye Encümenlerince verilir. Haciz kararları belediyelerce, hapis kararları Cumhuriyet Müddeiumumilerince infaz olunur.

Madde 14 – 1111 sayılı Askerlik Kanununun 71,72,73 üncü maddeleri mülğadır.

Geçici Madde 1 – Bu kanunun neşrinden evvel belediye ve köylerce asker ailelerine yardım için yapılan istikraz ve tavizlerden kalan borçlar bu kanunla yazılı membalardan hasıl olacak paralardan ödenir.

Geçici Madde 2 – Lüzum görülen vilayetlerde, valilerin muvafakati ile, şimdiye kadar tatbik edilmekte olan usule tevfikân tahakkuk ettirilen tekaliften bu kanunun icabettirdiği ihrazatın ikmaline kadar azami iki ay müddetle tahsilata devam olunabilir.

Madde 15 – Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 16 – Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

4109 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE

Kanun No.	Farklı Tarihte Yürürlüğe Giren Maddeler	Yürürlüğe Giriş Tarihi
4889	–	24/5/1946
5237	1, 4, 5, 9 mad. ile 51 inci maddenin bu maddelerle ilgili hükümleri	1/1/1949
	Diğer hükümleri	1/8/1948
163	–	1/2/1963
2464	Temizleme ve Aydınlatma harcı ile ilgili 45 ila 51 inci maddesi hükmü	1/3/1982
	Diğer Hükümler	1/7/1981
4568	–	26/5/2000